सबसे 'तेज' ग्लोबल महातेज...!
ग्लोबल महातेज
https://epaper.globalmahatej.com/
वर्ष १ ले | अंक : १७६ | गुरुवार, दि. १९ मार्च २०२६ | पाने : ४ | अमळनेर | किंमत : ३ रुपये | Email - globalmahatej@gmail.com

आजचे अभीष्टचिंतन

श्री. योगेश पाटील
माजी नगरसेवक

श्री. चंद्रकांत कंखरे
चित्रकला शिक्षक

श्री. अमित ललवाणी
अमळनेर

मांगल्यदायी गुढीपाडवा...
(पान ४...)

अमळनेर : भूमी सुपोषण संवर्धन राष्ट्रीय अभियान शुभारंभाची श्री मंगळग्रह मंदिर परिसरात करण्यात आलेली जय्यत तयारी व कार्यक्रमस्थळाची पाहणी, बैठकीवेळी उपस्थित अक्षय कृषी परिवार, मंगळग्रह सेवा संस्थेचे पदाधिकारी व जिल्हाधिकारी रोहन घुगे व विविध विभागांचे प्रशासकीय अधिकारी आणि मान्यवर.
(सर्व छायाचित्रे : नीतेश बारी)

भूमी सुपोषण संवर्धन अभियान शुभारंभाची तयारी पूर्णत्वास

केंद्रीय कृषिमंत्री ना. शिवराजसिंह चौहान आज अमळनेरला येणार

ग्लोबल महातेज वृत्तसेवा

अमळनेर : अक्षय कृषी परिवार व मंगळग्रह सेवा संस्था, अमळनेर यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजीत भूमी सुपोषण संवर्धन या राष्ट्रीय अभियानाचा शुभारंभ गुरुवार, दि. १९ मार्च रोजी श्री मंगळग्रह मंदिर येथून होणार आहे. दुपारी २ वाजता आयोजीत या कार्यक्रमाला केंद्रीय कृषिमंत्री शिवराजसिंह चौहान यांच्यासह अनेक महानुभाव तसेच विविध सामाजिक, धार्मिक संस्थांसह सामाजिक संघटनांचे प्रतिनिधी व शेतकरी मोठ्या संख्येने उपस्थित

राहणार आहेत. यासाठीची तयारी श्री मंगळग्रह मंदिर परिसरात पूर्णत्वास आली आहे.

जळगावचे जिल्हाधिकारी रोहन घुगे यांच्या उपस्थितीत बुधवार, दि. १८ मार्च रोजी सकाळी विविध प्रशासकीय अधिकाऱ्यांची बैठक झाली. त्यात भूमी सुपोषण संवर्धन या राष्ट्रीय अभियानाच्या शुभारंभ सोहळ्याच्या तयारी संदर्भात सविस्तर चर्चा करून सर्व विभागांच्या प्रमुखांकडून आढावा घेण्यात आला. याप्रसंगी जिल्हाधिकारी घुगे यांनी सदर अभियान हे कृषी क्षेत्र अर्थात शेतकऱ्यांच्या संदर्भात असल्याने या कार्यक्रमास त्यांची उपस्थिती मोठ्या संख्येने लाभण्यासाठी आपण सर्वांनी आपापल्या पातळीवर प्रयत्न करावा. अमळनेरमधील खानदेश शिक्षण मंडळ, लायन्स व रोटरी क्लबचे पदाधिकारी, राजकीय क्षेत्रातील विविध पदाधिकारी, विविध संघटनांचे पदाधिकारी याठिकाणी उपस्थित आहेत त्यांनीही अभियानात सक्रीय सहभाग नोंदवावा, असे आवाहन केले. याप्रसंगी अमळनेरचे प्रांताधिकारी मयूर भंगाळे, तहसीलदार रुपेशकुमार सुराणा, चाळीसगावच्या अप्पर पोलीस अधीक्षक कविताताई नेरकर-पवार, उपविभागीय पोलीस अधिकारी विनायक कोते, पोलीस निरीक्षक दत्तात्रय निकम, भाजप महाराष्ट्र प्रदेश चिटणीस भैरवीताई वाघ- पलांडे, खानदेश शिक्षण मंडळाचे संचालक योगेश मुंदडे, भाजपचे जिल्हा उपाध्यक्ष लालचंद सैनानी, राष्ट्रवादी काँग्रेसचे शहराध्यक्ष मुख्तार खाटीक, नगरसेवक सचिन पाटील,
(पान २ वर)

श्री मंगळग्रह मंदिरात विशेष भोमयागाचे आयोजन

गुरुवार, दि. १९ मार्च रोजी सकाळी ९. १५ ते दुपारी १२ या वेळेत श्री भूमी माता जन्मोत्सवानिमित्त विशेष भोमयागाचे आयोजन करण्यात आले आहे. विविध मानकऱ्यांच्या उपस्थितीत मंत्रोच्चाराच्या माध्यमातून पूजाविधी होईल.

५१ फुटी गुढी उभारणार

मंगळग्रह सेवा संस्थेतर्फे दरवर्षीप्रमाणे यंदाही श्री मंगळग्रह मंदिरात सकाळी ९ वाजता विविध मान्यवरांच्या उपस्थितीत विधिवतरित्या ५१ फुटी गुढी उभारण्यात येणार आहे. यावेळी उपस्थित सर्व मान्यवर गुढीचे विधिवत पूजन करतील.

संपादकीय

'नेमेचि उडतो निवडणूक धुरळा'

'नेमेचि येतो पावसाळा', या म्हणीप्रमाणे जणू 'नेमेचि उडतो निवडणूक धुरळा' बारा महिन्यातून सहा महिने कुठे ना कुठे निवडणुका सुरू असतात. जगातील सर्वांत मोठा लोकशाहीवादी देश आणि त्या लोकशाहीवादी देशात जगातला सर्वाधिक काळ हा निवडणुकांमध्ये खर्च होतो हेही तितकेच खरे आहे. आता जाहीर झालेल्या आसाम, पश्चिम बंगाल, तमिळनाडू, केरळ या राज्यांच्या आणि पुद्दुचेरी केंद्रशासित प्रदेशाच्या निवडणुकांची रणधुमाळी ही लोकशाही प्रक्रियेचा एक भाग जरी असली तरी त्यासाठी लागणारे मनुष्यबळ आणि होणारा प्रचंड खर्च लक्षात घेतल्यास यातून एकूण देशाच्या तिजोरीवर पडणारा भार प्रचंड स्वरूपाचा असतो, हे नाकारता येणार नाही. ज्याला आपण लोकशाही व्यवस्थेची आवश्यक प्रक्रिया समजतो. मात्र राजकीय पक्ष ज्या पद्धतीने निवडणुका लढवतात किंवा त्यांचा एकमेकांविरुद्ध ज्या पद्धतीने प्रचार सुरू असतो. तो पाहिला तर प्रत्यक्ष लोकशाही प्रक्रियेपेक्षा राजकीय स्वार्थाचाच धिंगाणा अधिक प्रमाणात पाहायला मिळतो. गेल्या दहा वर्षांपासून ज्या–ज्या काही निवडणुका झाल्या त्यात काही महत्त्वाचे बदल नोंदविले जात आहेत. मतदारांना आकर्षित करण्याकरिता ज्या पद्धतीची आमिषे दाखविली जातात ती पाहिल्यानंतर निवडणुका म्हणजे लोकशाहीच्या नावाने मतांच्या खरेदी–विक्रीचा बाजार म्हणण्याची वेळ येऊ लागली आहे. मतदाराला कोणत्याही प्रकारचे प्रलोभन दाखविणे किंवा तो कोणत्याही कारणाने प्रभावित होईल अशा प्रकारची कृत्ये ही बेकायदेशीर मानली गेली होती. अगदी टी. एन. शेषन यांच्या काळात भिंती रंगविण्याचे प्रकार बंद झाले. राजकारण्यांनी उद्‌घाटन केलेल्या फलकांवरही त्यांनी संक्रांत आणली होती. आचारसंहितेचा बडगा उगारून राजकीय पक्ष आणि उमेदवारांच्या खर्चावरही नियंत्रण आणले होते. म्हणजे एकीकडे मतदार राजकीय पक्षांच्या सापळ्यात सापडणार नाही यासाठी प्रयत्न केले गेले असताना आता मात्र अगदी उघडपणे मतदारांना आकर्षित करणारी आश्वासने केवळ दिली जातात असे नव्हे, तर प्रत्यक्ष अमलातही आणली जात आहेत. विशेषतः निवडणुका जाहीर होण्यापूर्वी या योजनांच्या घोषणा होत असतात.

एकेकाळी निवडणूक म्हटल्यानंतर त्याच्यावर पुरुषी वर्चस्व असायचे. मग अगदी सर्वाधिक पुरुष उमेदवार निवडणूक लढवत असत आणि मतदानालाही पुरुष मतदारांची संख्या सर्वाधिक राहत असे. गेल्या काही वर्षांत निवडणुकांमध्ये महिलांसाठी आरक्षण दिले जाऊ लागले. महिलाही मोठ्या प्रमाणावर निवडून येऊ लागल्या. परंतु गेल्या दहा वर्षांतील सर्वांत मोठा बदल असा आहे, की अनेक राज्यांमध्ये मतदानाच्या टक्केवारीत महिला मतदारांची संख्या सर्वाधिक असल्याचे पाहायला मिळाले आहे. ते प्रत्येक निवडणुकीत वाढते आहे. महिलांचा हा मतदान करण्याचा उत्साह एकाएकी किंवा अचानकपणे वाढलेला नाही. सातत्याने महिला मतदारांना आकर्षित करण्यासाठी भरमसाठ योजना घोषित केल्या गेल्या आहेत. दर विधानसभा निवडणुकीपूर्वी महिलांसाठीच्या या योजनांमध्ये सतत भर पडत आली. या योजनांचे थेट लाभ महिलांना मिळत असल्याने आणि त्या योजना चालू राहाव्यात, त्याचे फायदे मिळत राहावेत, या अपेक्षेपोटी महिला मतदार सर्वाधिक संख्येने मतदानाला येत आहेत. ज्यामध्ये रोख रक्कम थेट महिलांच्या खात्यात जमा करण्यापासून ते मोफत प्रवास, महिलांना मोफत शिक्षण यासारख्या एक ना अनेक योजना ठिकठिकाणी राबवल्या जातात. आतादेखील ज्या पाच राज्यांमध्येसुद्धा जिथे निवडणुका होणार आहेत तिथे अशाच महिलाविषयक योजना अंमलात आणल्या जातात. पश्चिम बंगालमधून लाडकी बहीण योजनेप्रमाणेच लोखिर भांडार योजना शिवाय मुलींच्या शिक्षणासाठी 'कन्याश्री' योजना, मुलींच्या विवाहासाठी 'रूपश्री' योजना अशा योजना आसाममध्येही सुरू आहेत. तामिळनाडूमध्ये महिलांना विवाहासाठी दिली जाणारी मदत शिवाय मोफत प्रवास, केरळमध्ये 'कुटुंबश्री' योजना शिवाय मोफत आरोग्य आणि महिलांसाठीची पेन्शन योजनाही राबवली जाते. मध्य प्रदेशात यापूर्वीच लाडकी बहीण योजना आहे. दिल्लीतही महिलांसाठीचा मोफत प्रवास राबवला जातो. महाराष्ट्रात मध्य प्रदेशच्याच योजनेची अंमलबजावणी करून लाडकी बहीण योजना राबवली जाते. त्या कारणांमुळेच भारताच्या निवडणूक प्रक्रियेत महिला मतदारांचा वाढत असलेला टक्का एक मोठा बदल ठरतो.

लोकशाही व्यवस्थेचा विचार केला तर ज्या ठिकाणी निष्पक्ष दबावविरहित आणि कोणत्याही प्रलोभनाशिवाय मतदान होणे अभिप्रेत आहे त्या मतदानाची जागा आता वेगवेगळ्या प्रलोभन योजनांनी घेतलेली आहे. विशेष म्हणजे मतदारांचादेखील या सगळ्याच निवडणूक प्रक्रियेकडे बघण्याचा दृष्टीकोन वेगाने बदलतो आहे. कारण राजकीय लोक सत्ता आणि अधिकारांचा गडगंज वापर करतात. म्हणजे आमच्या मतावर ते निवडून येतात आणि भरमसाठ पैसा कमावतात. अशी एक राजकारण्यांविषयीची ठाम समजूत लोकांमध्ये निर्माण झालेली आहे. अशा परिस्थितीत जर सरकारी योजनांमधून आपलाही फायदा होत असेल तर तो करून घ्यावा. आणि म्हणूनच जे सरकार अशा योजना जाहीर करेल, त्यांच्या बाजूने मतदान करण्याचीही एक विचित्र मानसिकता विकसित होते आहे, ही गोष्ट कितपत योग्य आहे किंवा त्यातून लोकशाही व्यवस्था भक्कम होण्याऐवजी आणखीनच खिळखिळी होण्याचा धोका आहे. निवडणुका म्हणजे लोकशाहीचा उत्सव आहे असे

म्हणून लोकांमधला उत्साह वाढवण्याचा प्रयत्न होतो. परंतु ज्या पद्धतीचा प्रचार, ज्या पद्धतीचे जाहीरनामे, आश्वासनं किंवा आमिषं दाखवली जातात, त्यावरून तो लोकशाहीचा उत्सव नसून यात्रा म्हणावी लागते. केवळ देशहित आणि त्यासाठी आवश्यक असलेली लोकशाही व्यवस्था संवर्धित करण्याच्या प्रामाणिक हेतूने ज्यावेळी मतदान होईल, त्याचवेळेला खऱ्या अर्थाने मतदानाचे कर्तव्य बजावल्याचे समाधान मिळू शकेल. आज राजकीय पक्षांमध्ये सत्ता प्राप्तीकरता मतदारांना आकर्षित करण्याचीच चढाओढ दिसून येते.

खासदार स्मिताताई वाघांकडून रेल्वे प्रश्नांची संसदेत मांडणी

दुसऱ्याच दिवशी मंत्र्यांची भेट घेऊन केला पाठपुरावा

ग्लोबल महातेज वृत्तसेवा

अमळनेर : जळगाव लोकसभा मतदारसंघातील प्रलंबित रेल्वे प्रश्नांना न्याय मिळवून देण्यासाठी खासदार स्मिताताई वाघ यांनी लोकसभेत रेल्वे मंत्रालयाच्या २०२६- २७ च्या अनुदान मागण्यांवरील चर्चेत सहभाग घेतला. जळगावच्या रेल्वे प्रश्नांवर त्यांनी प्रभावी मांडणी करून केंद्र सरकारचे लक्ष वेधले. दुसऱ्याच दिवशी त्यांनी रेल्वेमंत्री अश्विनी वैष्णव यांची भेट घेऊन पाठपुरावाही केला आहे.

भाषणाच्या प्रारंभी त्यांनी पंतप्रधान नरेंद्र मोदी आणि रेल्वेमंत्री अश्विनी वैष्णव यांच्या नेतृत्वाखाली भारतीय रेल्वे क्षेत्रात झालेल्या आमूलाग्र बदलांचे आभार मानले. २०१४ नंतर रेल्वे अधिक आधुनिक, सुरक्षित आणि गतिमान झाली असून महाराष्ट्राला रेल्वे

प्रकल्पांसाठी मोठ्या प्रमाणात निधी मिळाल्याचे त्यांनी सांगितले. २००९-१४ च्या तुलनेत २०२६-२७ मध्ये राज्यासाठी निधीत लक्षणीय वाढ झाली आहे. १०० टक्के विद्युतीकरण, हजारो किलोमीटर नवीन रेल्वे मार्ग आणि 'अमृत भारत स्टेशन' योजनेअंतर्गत १३२ स्थानकांचा विकास ही उल्लेखनीय कामगिरी असल्याचे त्यांनी सांगितले. जळगाव मतदारसंघासाठी महत्त्वाचा असलेला उधना- जलगाव रेल्वे कॉरिडॉर (७ हजार १०० कोटी रुपये) सध्या ८० टक्के पूर्णत्वाकडे गेला असून जुलै २०२६ पर्यंत पूर्ण होण्याची शक्यता असल्याची माहिती त्यांनी दिली. या प्रकल्पामुळे मुंबई- भुसावळ- जळगाव मार्गावरील ताण कमी होऊन प्रवास अधिक जलद आणि सुलभ होणार आहे. तसेच या मार्गावर 'कवच' सुरक्षा प्रणाली लागू होत असल्यामुळे रेल्वे सुरक्षेत मोठी भर पडणार असल्याचे त्यांनी सांगितले.

यावेळी त्यांनी लोकसभा क्षेत्रातील रेल्वे वेळापत्रकातील बदलांमुळे प्रवाशांना होत असलेल्या अडचणींचा मुद्दा मांडला. सूरत- भुसावळ एक्सप्रेस (१९००५) आणि देवलाली- भुसावळ एक्सप्रेस (११११३) या गाड्यांच्या वेळेत झालेल्या बदलांमुळे विद्यार्थी, नोकरदार, व्यापारी आणि शेतकरी वर्गाला मोठा त्रास सहन करावा लागत असल्याचे त्यांनी निदर्शनास आणले. या गाड्यांचे वेळापत्रक तात्काळ पूर्ववत करण्याची मागणी त्यांनी केली. तसेच उधना-पुणे दरम्यान थेट रेल्वे सेवा सुरू करण्याची गरज अधोरेखित करत त्यांनी हजारो प्रवासी सध्या बस किंवा खासगी वाहनांचा पर्याय वापरत असल्याचे सांगितले. जळगाव स्थानकावर महत्त्वाच्या लांब पल्ल्याच्या गाड्यांना थांबा देण्याची मागणीही त्यांनी यावेळी केली. कृषीप्रधान जळगाव जिल्ह्याच्या दृष्टीने रेल्वे लॉजिस्टिक्सचे महत्त्व स्पष्ट करत त्यांनी केळी, कापूस यांसारख्या उत्पादनांसाठी कोल्ड स्टोरेज, पार्सल व वेअरहाऊस सुविधा उभारण्याची गरज व्यक्त केली. जेणेकरून शेतकऱ्यांना मुंबई, दिल्ली आणि गुजरातच्या बाजारपेठांशी थेट जोडता येईल.

मंत्र्यांची भेट; सकारात्मक प्रतिसाद

लोकसभेतील चर्चेनंतर खासदार स्मिताताई वाघ यांनी मंगळवार, दि. १७ मार्च रोजी नवी दिल्ली येथे रेल्वेमंत्री अश्विनी वैष्णव यांची प्रत्यक्ष भेट घेतली. या भेटीत उधना- पुणे एक्सप्रेस सुरू करणे हा प्रामुख्याने मुद्दा घेतला. तसेच उधना- भुसावळ व देवलाली- भुसावळ पॅसेंजर गाड्यांचे वेळापत्रक पूर्ववत करण्याबाबत सविस्तर चर्चा झाली. पाचोरा येथे विदर्भ एक्सप्रेस आणि चाळीसगाव येथे कर्नाटक एक्सप्रेस ला थांबा देण्याची मागणी केली केली. जळगाव, चाळीसगाव, पाचोरा, अमळनेर आणि धरणगाव परिसरातील प्रवासी, विद्यार्थी, कर्मचारी व शेतकरी वर्गाला होत असलेल्या अडचणींची त्यांनी सविस्तर मांडणी केली. रेल्वेमंत्र्यांनी या सर्व मागण्यांवर सकारात्मक चर्चा केली. याबाबत लवकरच निर्णय घेतला जाईल, असे आश्वासनही दिले.

राष्ट्रीय लोकअदालतीत १५२ खटल्यांचा निपटारा

तीन कोटी १४ लाख ४१ हजारांची वसूली

ग्लोबल महातेज वृत्तसेवा

अमळनेर : तालुका विधी सेवा समितीतर्फे बुधवार, दि. १८ मार्च रोजी राष्ट्रीय लोकअदालत घेण्यात आली. यात ३ हजार ७३९ प्रलंबित खटल्यांपैकी १५२ खटल्यांचा निपटारा झाला आहे. एकूण ३ कोटी १४ लाख ४१ हजार २०३ रुपये वसुली झाली आहे.

न्यायालयातील प्रलंबित खटल्यानंतरच्या ५ हजार ४८९ पैकी १ हजार ४५३ खटले लोकन्यायालयात ठेवण्यात आले. त्यापैकी ११६ खटले निकाली निघाले. २ कोटी ८२ लाख २५ हजार १९२ रुपये वसूल झाले. तर खटलापूर्व प्रकरणांमध्ये २ हजार ३१६ खटले लोकन्यायालयात ठेवण्यात आले. त्यापैकी ३६ खटले निकाली निकाली काढण्यात आले. त्यात ३२ लाख १६ हजार ११ रुपये वसूल करण्यात आले. जिल्हा न्यायाधीश सी. व्ही. पाटील, सह दिवाणी न्यायाधीश के. ई. चौगुले, सह दिवाणी न्यायाधीश एन. आर. यलमाणे यांच्या अध्यक्षतेखानी तीन पॅनल होते. पंच म्हणून ॲड. अमृता देसले, ॲड. व्ही. वाय. विंचूरकर, रमेश देशपांडे यांनी काम पाहिले. वकील संघाचे अध्यक्ष ॲड. गोपाल सोनवणे, उपाध्यक्ष ॲड. राकेश बिऱ्हाडे, सचिव ॲड. उदय शिसोदे, अधीक्षक सी. डब्ल्यू. बिऱ्हाडे, वरिष्ठ सहायक बी. एस. पांडव, कनिष्ठ सहायक ए. एस. कोठावदे, एन. ए. पाटील, एम. एच. साळुंखे, पी. टी. पाटील, सरकारी वकील ॲड. किशोर बागूल, राजेंद्र चौधरी यांनी सहकार्य केले. ▲

कृषिमित्र गाय बगळा

पक्ष्यांची ओळख

नाव : गाय बगळा Cattle Egret
रंग : पांढऱ्या रंगाचा,पाठीवर पिवळी पिसे असतात,पाय काळे
चोच : पिवळ्या रंगाची
डोळे : पिवळ्या रंगाचे व तीक्ष्ण
घरटे : नदीच्या काठी,ओलसर जागी,दलदलीच्या जवळ झाडावर काड्यांचा उपयोग करून घरटे बांधतो
अंडी : मादी एप्रील मे मध्ये तीन चार अंडी देते.अंड्यांचा रंग पांढरा असून त्यावर निळसर छटा असते.
आवाज : बगळ्याचा आवाज घोगरा कर्कश असतो. इतर वेळेला बगळे शांत असतात.पण मादीला अभिवादन करतांना आवाज करतात.
इतर वैशिष्ट्ये : जनावरांच्या मागे फिरतात.त्यामुळे उडणारे किटकांवर बगळे ताव मारतात. शेत नांगरतांना बगळे हमखास दिसतात.अन्नासाठी बगळे स्थलांतर करतात.शेतातील किटक खात असल्यामुळे बगळे हे कृषीमित्र होत.

संग्राहक : प्रा प्रकाश धर्माधिकारी
निसर्ग मित्र मंडळ,अमळनेर

हिंदू नववर्षानिमित्त आज शोभायात्रा

ग्लोबल महातेज वृत्तसेवा

अमळनेर : हिंदू नववर्ष स्वागत समितीतर्फे यंदाही गुढीपाडव्यानिमित्त गुरुवार, दि. १९ मार्च रोजी सकाळी ८ वाजता हिंदू नववर्ष स्वागत शोभायात्रा निघणार आहे. या शोभायात्रेस मोठ्या संख्येने उपस्थित राहावे, असे आवाहन स्वागत समितीतर्फे करण्यात आले आहे.

राष्ट्रप्रेमी, धार्मिक, सामाजिक संस्थांच्या व मंडळांच्या सहकार्याने ही शोभायात्रा निघणार आहे. नागरिकांनी सकाळी आपले प्रांगण झाडून, सडा शिंपडून रांगोळ्या काढाव्यात. घरावर भव्य गुढी उभारावी, पुष्पवृष्टी करून किंवा शक्य होईल त्या पध्दतीने शोभायात्रेचे स्वागत करावे. शिवाय मंगलवेश परिधान करून सहकुटूंब व मित्रमंडळींसह या यात्रेत सहभागी होऊन शोभा यात्रेचा आनंद घ्यावा. भारतीय पध्दतीने नववर्षाचे स्वागत करावे, असे आवाहन करण्यात आले आहे.

असा आहे शोभायात्रेचा मार्ग

सकाळी ८ वाजता बन्सीलाल पॅलेस येथून निघेल. तेथून प्रताप मिल स्टेशन रोड, स्वामी नारायण चौक, सुभाष चौक, राणी लक्ष्मीबाई चौक, दगडी दरवाजा, सराफ बाजार, वाडी चौक, माळी वाडा, झामी चौक, पोलीस चौकी, राजहंस चौक, पवन चौक, तिरंगा चौक पाचपावली देवी मंदिर, कोंबडी बाजार, विजय शॉपी, पोस्ट ऑफिस, बजरंग सुपर मार्केट, प्रताप मिल येथील श्री संकटमोचन हनुमान मंदिर येथे पोहोचून समारोप होईल.

गुढीपाडव्यानिमित्त आज मोफत आरोग्य तपासणी शिबिर

गुढीपाडव्यानिमित्त यामिनी स्वस्त औषधी सेवा जनरिक मेडिसिन स्टोअर्सतर्फे गुरुवार, दि. १९ मार्च रोजी सकाळी ९ ते सायंकाळी ५ वाजेपर्यंत व्हाईट बिल्डिंगजवळ भव्य मोफत आरोग्य तपासणी शिबिर होणार आहे. शिबिरात रक्तदाब, शुगर तसेच वजन (Weighing) यांची मोफत तपासणी होईल. या शिबिराचा जास्तीत जास्त जणांनी लाभ घ्यावा, असे आवाहन यामिनी स्वस्त औषधी सेवा जनरिक मेडिसिन स्टोअर्सतर्फे करण्यात आले आहे. ▲

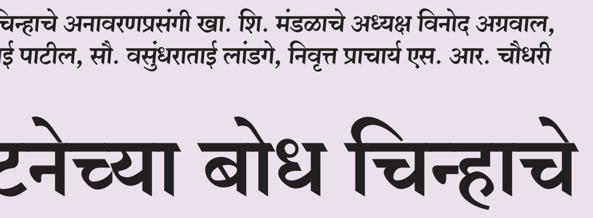

अमळनेर : प्रताप महाविद्यालयात माजी विद्यार्थी संघटनेच्या बोध चिन्हाचे अनावरणप्रसंगी खा. शि. मंडळाचे अध्यक्ष विनोद अग्रवाल, चेअरमन सीए नीरज अग्रवाल, संचालक योगेश मुंदडे, सौ. लीनाताई पाटील, सौ. वसुंधराताई लांडगे, निवृत्त प्राचार्य एस. आर. चौधरी आदी. शेवटच्या छायाचित्रात कार्यक्रमास उपस्थित मान्यवर.

माजी विद्यार्थी संघटनेच्या बोध चिन्हाचे प्रताप महाविद्यालयात अनावरण

ग्लोबल महातेज वृत्तसेवा

अमळनेर : येथील खानदेश शिक्षण मंडळ संचलित प्रताप महाविद्यालयात मंगळवार, दि. १७ मार्च रोजी माजी विद्यार्थी संघटनेच्या अधिकृत चिन्हाचे अनावरण करण्यात आले. निवृत्त प्राचार्य डॉ. ए. जी. सराफ यांच्या हस्ते बोधचिन्ह अनावरण झाले.

माजी विद्यार्थी संघटनेच्या कार्याचे उपस्थितांनी कौतुक केले. भविष्यातील उपक्रमांसाठी शुभेच्छा दिल्या. या उपक्रमामुळे माजी विद्यार्थ्यांमधील परस्पर सहकार्य वाढून महाविद्यालयाच्या सर्वांगीण विकासाला चालना मिळेल, असा विश्वास व्यक्त केला. संघटनेच्या बोध चिन्हामध्ये शिक्षण, एकात्मता व प्रगतीचे प्रतीक म्हणून ग्रंथ, पदवी- टोपी आणि हस्तांदोलन यांचा समावेश आहे. ते माजी विद्यार्थ्यांमधील ऋणानुबंध दृढ करण्याचा संदेश देणारे आहे. खानदेश शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष विनोद अग्रवाल, विश्वस्त सौ. वसुंधराताई लांडगे, चेअरमन सीए नीरज अग्रवाल, व्हा. चेअरमन जितेंद्र जैन, संचालक योगेश मुंदडे, संचालिका सौ. लीनाताई पाटील, संस्थेचे चिटणीस प्रा. पराग पाटील आदी उपस्थित होते. निवृत्त प्राचार्य डॉ. एस. आर. चौधरी, निवृत्त प्रभारी प्राचार्य डॉ. एम. एस. वाघ, प्रा. डी. डी. पाटील आदी उपस्थित होते. खानदेश शिक्षण मंडळाचे चेअरमन नीरज अग्रवाल यांनी प्रास्ताविक केले. प्रा. नितीन पाटील यांनी सूत्रसंचालन केले. प्रभारी प्राचार्य डॉ. हर्षवर्धन जाधव यांनी आभार मानले. ▲

पान १ वर...

भूमी सुपोषण संवर्धन अभियान शुभारंभाची तयारी पूर्णत्वास

उपविभागीय कृषी अधिकारी सी. डी. साठे, तालुका कृषी अधिकारी सी. जे. ठाकरे, निवृत्त नायब तहसीलदार सी. यू. पाटील, सार्वजनिक बांधकाम विभागाचे उपविभागीय अधिकारी विजय गांगुर्डे, जळगावचे अन्न सुरक्षा अधिकारी आकाश बोऱ्हाडे, पारोळ्याचे वनक्षेत्रपाल एस. बी. देसले, महावितरणचे अतिरिक्त कार्यकारी अभियंता टी. एच. नेमाडे, वैद्यकीय अधीक्षक डॉ. प्रकाश ताडे, तालुका वैद्यकीय अधिकारी डॉ. गिरीश गोसावी, अमळनेर पालिकेचे मुख्याधिकारी गणेश शिंदे, गटविकास अधिकारी एन. आर. पाटील, सार्वजनिक बांधकाम विभागाचे कार्यकारी अभियंता सुभाष राऊत, बी. एम. खरे, पी. व्ही. देसले, किशोर माळी, पी. ए. पाटील, भरतसिंग परदेशी, मंगल सिक्युरिटी एजन्सीचे संचालक राजेंद्र यादव, दिनेश शेलकर, अमळनेर आगारप्रमुख प्रमोद चौधरी, जलसंपदा मंत्री ना. गिरीश महाजन यांचे स्वीय सहाय्यक पितांबर भावसार, कैलास दायमा, नरेंद्र धनराळे, मंगळग्रह सेवा संस्थेचे अध्यक्ष डॉ. डिगंबर महाले, उपाध्यक्ष एस. एन. पाटील, सचिव सुरेश बाविस्कर, सहसचिव दिलीप बहिरम, खजिनदार गिरीश कुळकर्णी, विश्वस्त अनिल अहिरराव, श्रीमती जयश्रीताई साबे, डी. ए. सोनवणे, आनंद महाले, प्रशासकीय अधिकारी आर. जी. चव्हाण आदी उपस्थित होते. आदी उपस्थित होते.

दरम्यान, अक्षय कृषी परिवार व मंगळग्रह सेवा संस्था, अमळनेर यांच्या पदाधिकाऱ्यांसह विविध प्रशासकीय अधिकाऱ्यांसमवेतही आढावा बैठक झाली. यामध्ये भूमी सुपोषण संवर्धन या राष्ट्रीय अभियान शुभारंभ सोहळ्याच्या तयारीबाबत सविस्तरपणे चर्चा होऊन उपस्थितांना मार्गदर्शन करण्यात आले.

अक्षय कृषी परिवाराचे उपाध्यक्ष डॉ. गजानन डांगे म्हणाले, की देशातील शेतजमीन रासायनिक खते व विषारी कीटकनाशकांच्या बेसुमार वापरामुळे अत्यंत विषरहीत झाली आहे. त्यामुळे बळीराजापुढे गेल्या काही वर्षांपासून नापिकीचे गंभीर संकट उभे राहिले आहे. या स्थितीला आळा घालण्यासाठी सन २०२१पासून अक्षय कृषी परिवाराने कृषी व पर्यावरण क्षेत्रांतील विविध सामाजिक आणि धार्मिक संस्था व संघटनांना सोबत घेऊन भूमी सुपोषण व संवर्धन या राष्ट्रीय अभियानाची सुरूवात केली. गेल्या पाच वर्षांपासून हे अभियान देशभरात यशस्वीरित्या राबविले गेले आहे. त्याच अनुषंगाने श्री मंगळग्रह मंदिरात श्री भूमी मातेच्या जन्मदिनी अर्थात चैत्र शुद्ध प्रतिपदा म्हणजेच गुढीपाडव्याच्या मंगल मुहूर्तावर या अभियानाचा राष्ट्रीय शुभारंभ होत आहे. या अभियानात आपल्या सर्वांनी भरीव योगदान देत शेतकऱ्यांचा मोठ्या संख्येने सहभाग नोंदवून जागर करावा आणि हे अभियान यशस्वी करावे. या बैठकीत सहसंयोजक आलोकजी गुप्ता, सचिव डॉ. बेरीदम गुणाकरजी, राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाचे कार्यवाह बाळासाहेब चौधरी आदींनीही चर्चेत सहभाग नोंदविला. यानंतर जिल्हाधिकारी रोहन घुगे व अक्षय कृषी परिवार तसेच मंगळग्रह सेवा संस्थेच्या पदाधिकाऱ्यांसमवेत विविध विभागांच्या प्रशासकीय अधिकाऱ्यांनी कार्यक्रमाच्या मुख्य स्थळासह सुरक्षा व्यवस्था, वाहन पार्किंग व्यवस्था, प्रवेश मार्ग आदींची पाहणी केली. दरम्यान, हा अभियान शुभारंभ सोहळा यशस्वितेसाठी अक्षय कृषी परिवार, मंगळग्रह सेवा संस्था, राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघ, रोटरी क्लब, लायन्स क्लब, निरंकारी परिवार, विविध सामाजिक, धार्मिक संस्था यांचे पदाधिकारी अहोरात्र परिश्रम घेत आहेत.

हे वृत्तपत्र मुद्रक, प्रकाशक व मालक श्री. आनंद डिगंबर महाले यांनी महातेज पब्लिकेशनसाठी अविष्कार ग्राफिक्स, प्लॉट नं. 17, रामचंद्र नगर, भुसावळ रोड, जळगाव (महाराष्ट्र) 425002 येथे छापून गट नं. 160, प्लॉट नं. 51/52, सुप्रभा अपार्टमेंट, मराठा मंगल कार्यालयाजवळ, पटवारी कॉलनी, अमळनेर, जि. जळगाव (महाराष्ट्र) 425401 येथे प्रसिद्ध केले. संपादक :- आनंद डिगंबर महाले (रजि नं. MAHBIL/25/A0192), कार्यकारी संपादक श्री. भरत रघुनाथ पाटील (पी. आर. बी. कायद्यानुसार संपादकीय जबाबदारी यांची राहील.) या अंकात प्रसिद्ध झालेल्या बातम्या व लेख यातून व्यक्त झालेल्या मतांशी संपादक व कार्यकारी संपादक सहमत असतीलच असे नाही. महातेज पब्लिकेशन तथा ग्लोबल महातेज संबंधित कोणतेही वाद तथा खटले फक्त अमळनेर न्यायालयातच चालविले जातील. संपर्क : 7711004040, 7711004242, ई-मेल : globalmahatej@gmail.com

२०२६ या वर्षाची दिनदर्शिका १९१४ आणि १९४२ ची ‘कॉपी’

ग्लोबल महातेज वृत्तसेवा

इतिहासाची पाने नोंदवितात, की काळाचे चक्र अखेर फिरून पुन्हा त्याच बिंदूवर येते. पण तारखांचीही पुनरावृत्ती होते का? ही बातमी सध्या सोशल मीडिया प्लॅटफॉर्मवर वेगाने व्हायरल होत आहे आणि यातील एका आश्चर्यकारक साम्यामुळे ज्योतिषींमध्ये तीव्र चर्चा सुरू झाली आहे. गणितीय गणनांनुसार असे दिसून येते, की २०२६ या वर्षाची दिनदर्शिका (कॅलेंडर) ही १९१४ आणि १९४२ या वर्षांच्या दिनदर्शिकांची हुबेहूब ‘कार्बन कॉपी’ आहे. या वर्षांशी संबंधित घटनांचा क्रमही आश्चर्यकारकपणे समान असल्याचे आढळून आल्यावर, हे आश्चर्य आणखीच गडद झाले.

दिनदर्शिकांचे विलक्षण गणित : ११२ आणि ८४ वर्षांची चक्रे

गणितीय गणनांनुसार २०२६ ची दिनदर्शिका ही पहिल्या महायुद्धाच्या (१९१४) आणि दुसऱ्या महायुद्धाच्या ऐन भरात असलेल्या (१९४२) वर्षांच्या दिनदर्शिकांशी तंतोतंत जुळते.

१९१४ विरुद्ध २०२६ : ११२ वर्षांनंतर, ग्रहांची स्थिती आणि वार (दिवस) अगदी तसेच आहेत.

१९४२ विरुद्ध २०२६ : ८४ वर्षांनंतर, तारखा आणि वार अगदी तसेच आहेत.

१९१४ आणि २०२६ : आपण तिसऱ्या महायुद्धाच्या उंबरठ्यावर आहोत का?

वर्ष २०२६ (सद्यःस्थिती)

वर्ष १९१४ (पहिले महायुद्ध)

तुलनेचे मुद्दे

- अली खामेनी यांची हत्या
- आर्चड्यूक फ्रान्झ फर्डिनांड हत्या

ट्रिगर पॉइंट

- रशिया-युक्रेन युद्धामुळे युरोप दोन गटांमध्ये विभागला गेला.
- जर्मन, रशियन आणि ब्रिटिश साम्राज्यांमध्ये संघर्ष.
- युरोपातील संकट
- क्षेपणास्त्रे, ड्रोन आणि ‘सायबर युद्धा’चे एक घातक पर्व.

पारंपरिक खंदक युद्धपद्धती

- युद्धाचे स्वरूप
- भारत एक जागतिक महासत्ता म्हणून, राजनैतिक समतोल राखण्यासाठी प्रयत्नशील.
- लाखो भारतीय सैनिकांनी ब्रिटिश सैन्याचा भाग म्हणून सेवा बजावली.

भारताची भूमिका

१९४२ आणि २०२६ : सत्तेतील बदल आणि जनआंदोलने. १९४२ हे असे वर्ष होते जेव्हा दुसरे महायुद्ध आपल्या सर्वात रक्तरंजित टप्प्यावर होते; तर त्याच वेळी भारतात ‘चले जाव चळवळ’ संपूर्ण देशभर पसरली होती. आज २०२६ मध्ये तीच ऊर्जा पुन्हा एकदा प्रकर्षाने जाणवत आहे.

जग आज एका ‘स्फोटक वळणावर’ उभे आहे. ज्याप्रमाणे १९१४ आणि १९४२ या वर्षांनी जागतिक सीमांची नव्याने मांडणी केली होती, त्याचप्रमाणे २०२६ चे आगामी महिने हे निश्चित करतील, की जग एखाद्या भव्य आणि सकारात्मक तोडग्याकडे वाटचाल करेल, की पुन्हा एकदा तिसऱ्या महायुद्धाच्या अंधकारात लोटले जाईल. २०२५ चे दिनदर्शिका वर्ष हे १९४१ च्या वर्षाचीच पुनरावृत्ती करणारे ठरले; असे वर्ष ज्यामध्ये आपण ‘पर्ल हार्बर’सारख्या घटनांचे पडसाद अनुभवले. आता २०२६ हे वर्ष आपल्यासमोर उभे आहे एक असे वर्ष, जे १९४२ इतकेच निर्णायक ठरू पाहते आहे.

भविष्य सुरक्षित आहे का?

१९४२ मध्ये भारतातील जनता निषेध करण्यासाठी रस्त्यावर उतरली होती. आजभारतात आणि जगभरात ‘जनरेशन झेड’ अर्थात ही नवी पिढी, आपले हक्क आणि बदलाच्या शोधात प्रस्थापित सत्ता-रचनांना आव्हान देत आहे.

जनउठाव :

१९४२ मध्ये अनेक प्रमुख नेते तुरुंगात खितपत पडले होते. २०२६ मध्ये अनेक राष्ट्रांमध्ये सत्तापरिवर्तनाची लाट पसरत आहे. विशेषतः व्हेनेझुएलाविरुद्ध अमेरिकेने उचललेली पावले आणि त्यामध्येही प्रामुख्याने मादुरो यांची केलेली धरपकड यामुळे नव्यानेच तणाव निर्माण झाला आहे.

नेतृत्वाचे संकट :

१९४२ मध्ये संसाधनांची तीव्र टंचाई होती. आज कच्च्या तेलाच्या किमतींनी १०० डॉलर्सचा टप्पा ओलांडणे, हे जागतिक मंदीच्या संभाव्य धोक्याचे संकेत देत आहे.

आर्थिक संकट :

१९४२ मध्ये स्टालिनग्राड आणि मिडवे येथील लढाया निर्णायक ठरल्या होत्या. २०२६ मध्ये, इराण-इस्रायल संघर्ष आणि तांबड्या समुद्रातील तणाव जागतिक व्यापाराचा पाया हादरवून टाकत आहेत.

गॅस सिलिंडर बुकिंगबाबत महत्त्वपूर्ण माहिती व जनजागृती

ग्लोबल महातेज वृत्तसेवा

आता आपणास व्हॉट्सअॅपद्वारे देखील गॅस सिलिंडर बुकिंग करता येईल. त्यासाठी आपल्या गॅस कंपनीच्या व्हॉट्सअॅप क्रमांकावर संपर्क साधावा.

इंडेन गॅस ग्राहक
आपल्या नोंदणीकृत मोबाईल क्रमांकावरून 7588888824 या व्हॉट्सअॅप क्रमांकावर REFILL असा संदेश पाठवा.

एचपी गॅस ग्राहक
9222201122 या व्हॉट्सअॅप क्रमांकावर Hi किंवा Book असा संदेश पाठवा.

भारत गॅस ग्राहक
1800224344 या व्हॉट्सअॅप क्रमांकावर Hi किंवा Book असा संदेश पाठवा.

आपण मिसकॉल देऊनही गॅस सिलिंडर बुक करू शकता. (कॉल नोंदणीकृत मोबाईल क्रमांकावरूनच करावा).

इंडेन गॅस 8454955555 या क्रमांकावर मिसकॉल द्या.

एचपी गॅस 9493602222 या क्रमांकावर मिसकॉल द्या.

एसएमएसद्वारे देखील बुकिंग करता येते.

इंडेन गॅस 7718955555 या क्रमांकावर रिफील असा SMS पाठवा.

भारत गॅस 7715012345 किंवा 7718012345 या क्रमांकावर एलपीजी असा SMS पाठवा.

(टीप : SMS नोंदणीकृत मोबाईल क्रमांकावरूनच पाठवावा)

सिलिंडर बुक केल्यानंतर वेळेत डिलिव्हरी मिळाली नाही तर तक्रार नोंदवा.

टोल फ्री क्रमांक :

इंडेन गॅस 1800-2333-555

भारत गॅस 1800-22-4344

एचपी गॅस 1800-2333-555

अफवांवर विश्वास ठेवू नका. योग्य माहिती घ्या, जागरूक राहा आणि गरज पडल्यास तक्रार करा.

सर्जनशीलतेचा संस्कार : सई परांजपे

जन्मदिन विशेष

ग्लोबल महातेज वृत्तसेवा

मराठी चित्रपटसृष्टी, नाट्यकला आणि साहित्यविश्वात आपली वेगळी छाप उमटवणाऱ्या सई परांजपे यांचा जन्मदिन हा त्यांच्या बहुआयामी प्रतिभेचा गौरव करण्याचा एक सुंदर क्षण आहे. त्यांच्या कार्याचा मागोवा घेताना, त्यांच्या सर्जनशीलतेची उंची आणि समाजाशी असलेले नाते प्रकर्षाने जाणवते.

सई परांजपे यांचा जन्म १९ मार्च १९३८ रोजी झाला. लहानपणापासूनच त्यांना साहित्य, नाटक आणि कथाकथनाची आवड होती. त्यांच्या आई शकुंतला परांजपे या स्वतः एक लेखिका आणि समाजसेविका होत्या. त्यामुळे सई यांना सर्जनशीलतेचे संस्कार घरातूनच लाभले.

सई परांजपे यांनी त्यांच्या कारकिर्दीत विविध माध्यमांमध्ये काम केले. रेडिओ, दूरदर्शन, रंगभूमी आणि चित्रपट. त्यांची दिग्दर्शकीय शैली साधी, हृदयस्पर्शी आणि वास्तवाशी जोडलेली आहे. त्यांनी मानवी नातेसंबंधांतील सूक्ष्म भावना अत्यंत प्रभावीपणे पडद्यावर आणल्या. त्यांच्या गाजलेल्या चित्रपटांमध्ये स्पर्श, चष्मे बद्दूर आणि कथा यांचा विशेष उल्लेख करावा लागेल. ‘स्पर्श’मध्ये त्यांनी दृष्टिहीन व्यक्तींच्या आयुष्याचा संवेदनशील वेध घेतला, तर ‘चष्मे बद्दूर’ हा हलकाफुलका विनोदी चित्रपट आजही प्रेक्षकांच्या मनात घर करून आहे. ‘कथा’मध्ये त्यांनी शहरी जीवनातील साध्या माणसांच्या संघर्षाची गोष्ट मांडली.

चित्रपटांसोबतच त्यांनी बालनाट्य आणि दूरदर्शन कार्यक्रमांमध्येही मोठे योगदान दिले. त्यांच्या लेखनात विनोद, कोमलता आणि सामाजिक जाण यांचा सुंदर संगम दिसतो. त्यांनी नेहमीच आशयप्रधान आणि मनाला भिडणारे विषय निवडले, ज्यामुळे त्यांचे काम आजही ताजे वाटते. त्यांच्या योगदानाची दखल घेत त्यांना अनेक सन्मानांनी गौरविण्यात आले आहे. त्यात पद्मभूषण सारखा देशातील उच्च सन्मानही समाविष्ट आहे.

सई परांजपे यांचा जन्मदिन हा केवळ एका व्यक्तीचा वाढदिवस नसून, तो सर्जनशीलता, संवेदनशीलता आणि समाजाभिमुख कलेचा उत्सव आहे. त्यांच्या कार्यातून पुढील पिढ्यांना प्रेरणा मिळत राहील, यात शंका नाही.

गहने लौटाने वाली महिला को फिर मिला सम्मान
घर बुलाकर इस तरह हुई खातिरदारी

ग्लोबल महातेज वृत्तसेवा

चेन्नई में सफाई कर्मचारियों ने ईमानदारी की मिसाल पेश की। सड़क पर मिले गहनों से भरा बैग उन्होंने बिना लालच पुलिस को सौंप दिया। गहनों की कीमत करीब ४५ लाख रुपये बताई गई हैं। इस ईमानदारी से प्रभावित होकर ललिता ज्वेलरी के मालिक ने सफाई कर्मचारियों को अपने घर बुलाकर भोजन कराया और सम्मानित किया।

तमिलनाडु की राजधानी चेन्नई में एक सफाई कर्मचारी ने ईमानदारी की ऐसी मिसाल पेश की है, जिसकी चर्चा अब पूरे देश में हो रही है. सड़क पर मिले लाखों रुपये के सोने के गहनों को बिना किसी लालच के पुलिस के हवाले कर देने वाली महिला सफाई कर्मचारी पद्मा की हर तरफ तारीफ हो रही हैं। इस घटना ने यह साबित कर दिया ईमानदारी आज भी जिंदा हैं ।

इस ईमानदारी से प्रभावित होकर प्रसिद्ध ललिता ज्वेलरी के मालिक ने भी सफाई कर्मचारियों की सराहना की। उन्होंने पद्मा को अपने घर बुलाया, उन्हें भोजन कराया और सम्मानित किया। उन्होंने कहा कि ऐसे लोग समाज के लिए प्रेरणा हैं, जो कठिन परिस्थितियों में भी सही रास्ता नहीं छोडते।

सड़क पर संदिग्ध बैग

पुलिस के अनुसार, टी. नगर के मुप्पथमैन टेम्पल स्ट्रीट की रहने वाली पद्मा पॉन्डी बाजार इलाके में अपनी रोज की सफाई ड्यूटी कर रही थीं। इसी दौरान उन्हें सडक किनारे पडा एक बैग दिखाई दिया। बैग संदिग्ध लगने पर जब उन्होंने उसे खोला, तो अंदर बडी मात्रा में सोने के आभूषण देखकर वे हैरान रह गईं ।

पद्मा ने बिना देर किए और बिना किसी लालच के उस बैग को सीधे पॉन्डी बाजार पुलिस स्टेशन पहुंचा दिया। पुलिस ने बैग की जांच शुरू की और पता चला कि उसमें रखे सोने के गहनों की कीमत करीब ४५ लाख रुपये हैं । जांच में यह भी सामने आया कि ये गहने नंगनल्लूर निवासी रमेश के हैं, जिन्होंने पहले ही बैग खोने की शिकायत दर्ज कराई थी।

पुलिस जांच; गहने लौटाए

पुलिस अधिकारियों ने रमेश से पूछताछ की और सभी तथ्यों की पुष्टि होने के बाद सोने के गहने उन्हें सौंप दिए। रमेश ने भी पद्मा की ईमानदारी की सराइना की और पुलिस का आभार जताया। पुलिस अधिकारियों ने कहा कि पद्मा ने जो किया, वह समाज के लिए एक बडा संदेश हैं।

इस घटना के बाद पद्मा की ईमानदारी की जानकारी तमिलनाडू सरकार तक पहुंची। मुख्यमंत्री एम. के. स्टालिन ने पद्मा को विशेष रूप से सम्मानित किया और उन्हें एक लाख का नकद इनाम दिया। मुख्यमंत्री ने कहा कि ऐसे लोग समाज की असली ताकत हैं।

परिवार ईमानदारी

यह पहली बार नहीं है जब पद्मा और उनके परिवार ने ईमानदारी का परिचय दिया हो. कोरोना काल के लॉकडाउन के दौरान पद्मा के पति सुब्रमणि ने मरीना बीच के पास सडक पर पडे डेढ लाख रुपये नकद पुलिस को सौंपे थे । उस समय भी उनकी काफी सराहना हुई थी। पद्मा और उनका परिवार किराए के मकान में रहता हैं । उनका एक बेटा और एक बेटी हैं । सीमित संसाधनों के बावजूद इस परिवार ने बार-बार यह साबित किया है कि सच्ची ईमानदारी किसी हालात की मोहताज नहीं होती । उनकी यह कहानी आज समाज के लिए एक सकारात्मक संदेश बन चुकी हैं ।

२० रुपयांची मॅगी विकून महिन्याला लाखोंची कमाई

समोर आले थक्क करणारे आर्थिक गणित

सक्सेस स्टोरी

ग्लोबल महातेज वृत्तसेवा

व्यवसाय आणि पर्यटनाची चांगली सांगड एका तरुणाने घातली आहे. डोंगराळ भागांत ट्रेकिंग किंवा लांबच्या प्रवासानंतर मिळणारी गरमागरम मॅगी पर्यटकांचे मुख्य आकर्षण असते. मात्र, हा व्यवसाय आर्थिकदृष्ट्या किती फायदेशीर आहे, याचे विश्लेषण सोशल मीडिया कंटेंट क्रिएटर बादल ठाकूर याने एका प्रयोगाद्वारे केले आहे. घरापेक्षा डोंगरावर मॅगीची चव का वाढते, यामागे प्रवासाचा थकवा आणि तेथील वातावरण कारणीभूत असल्याचे मत त्याने व्यक्त केले. शिवाया व्यवसायातून कमाईचे थक्क करणारे आकडे ही त्याने सर्वां समोर ठेवले आहेत. ते पाहून तर नोकरी सोडा मॅगी विका असचं नेटीझन म्हणत आहेत.

बादलने डोंगराळ भागात एक तात्पुरता स्टॉल लावला होता. त्या स्टॉवर तो मॅगी विकू लागला. हे त्याने प्रायोगित तत्वावर सुरू केले होते. ७० ते १०० रुपयांना एक प्लेट या दराने त्याने मॅगीची विक्री सुरू केली. त्यात त्याला चांगला प्रतिसाद मिळाला. अवघ्या ४ ते ५ तासांत त्याने मॅगीच्या २०० प्लेट्सची विक्री केली. तर दिवसाअखेर हा आकडा ३५० पर्यंत पोहोचला. कच्च्या मालाचा खर्च वजा करता एका दिवसाची उलाढाल २१ हजार रुपयांच्या घरात गेल्याचे त्याने दाखवून दिले. मॅगी विकून दिवसाला २१ हजार कमावता येतात हे त्याने दाखवून दिले.

जरी ही आकडेवारी आकर्षक वाटत असली, तरी यात गॅस सिलिंडर, वाहतूक आणि मजुरी यांसारख्या खर्चांचा समावेश करणे आवश्यक आहे. सोशल मीडियावर या व्हिडिओला साडेतीन दशलक्ष व्ह्यूज मिळाले आहेत. तरुणांमध्ये या ‘बिझनेस मॉडेल’बद्दल मोठी चर्चा सुरू झाली आहे. बादलने शेअर केलेल्या हिशेबावरून युजर्सनी गणित मांडले, की जर दिवसाची कमाई २१ हजार रुपये असेल, तर महिन्याला ६ लाख रुपयांहून अधिक उत्पन्न मिळू शकते. त्यामुळे हा व्यवसाय फायद्याचा ठरत आहे.

व्हिडिओमध्ये लोक अक्षरशः रांगा लावून मॅगी घेताना दिसत आहेत. यावर एका युजरने गमतीत विचारले, की ‘मग मी आता नोकरी सोडू का?’ जवळपास १५ रुपयांना मिळणारे मॅगीचे पाकीट डोंगराच्या थंड हवेत ७० ते १०० रुपयांना विकले जाते. यात एलपीजी आणि इतर खर्च वजा जाताही मोठा नफा उरतो. हा व्हिडिओ सध्या सोशल मीडियावर तुफान व्हायरल होत आहे. मात्र या तरूणाने हे दाखवून दिले आहे की कोणते ही काम कमी नाही. थोडी हिंमत आणि विचारपूर्वक पाऊल उचलले तर हा व्यवसाय किती मोठा ठरू शकतो त्याचे हे जिवंत उदाहरण म्हणावे लागेल.

शांत - चांगल्या झोपेसाठी चांगला पलंग नव्हे तर चांगली गादी आवश्यक आहे.
सर्वोत्तम क्वालिटीच्या गादी साठी

एकमेव ४५ वर्षांचा समृद्ध अनुभव असलेले शोरुम

सीमा हॅण्डलूम हॉउस पारोला रोड, धुळे

मांगल्यदायी गुढीपाडवा...

ग्लोबल महातेज वृत्तसेवा

चैत्र शुद्ध प्रतिपदेला साजरा होणारा गुढीपाडवा हा हिंदू मुहूर्तशास्त्रात वर्णिलेल्या साडेतीन मुहूर्तांपैकी एक. हा सण प्रामुख्याने सृजनाचे आणि विजयाचे प्रतीक म्हणून महत्त्वाचा मानला गेला आहे. लंकाधिपती रावणाचा वध करून परतलेल्या प्रभू श्रीरामचंद्रांच्या स्वागताप्रीत्यर्थ अयोध्यावासीयांनी गुढी उभारल्याचा संदर्भ पौराणिक कथांमध्ये आढळतो.

वसंताच्या आगमनाची चाहूल लागताच सृष्टी नवचैतन्याने न्हाऊन निघते. कोकिळेचे मंजूळ कूजन आणि आम्रवृक्षांना आलेला मोहोर मनाला प्रसन्न करतो. या चैतन्यमयी वातावरणात घरासमोर उभारलेली उंच गुढी समृद्ध संस्कृतीची साक्ष देऊन जाते. चैत्र शुद्ध प्रतिपदेला साजरा होणारा गुढीपाडवा हा हिंदू मुहूर्तशास्त्रात वर्णिलेल्या साडेतीन मुहूर्तांपैकी एक. संस्कृतीचे जतन आणि विजयाचे प्रतीक असणारा गुढीपाडवा अनादी काळापासून साजरा होत आला आहे. महाराष्ट्राच्या मातीत या सणाला विशेष स्थान आहे.

गुढीपाडव्याच्या दिवशी पहाटे अभ्यंगस्नान करून घराघरांच्या प्रवेशद्वारी किंवा गॅलरीत सूर्योदयावेळी गुढी उभारण्याची परंपरा आहे. यासाठी एक उंच बांबूची काठी घेऊन तिला उष्णोदक स्नान घातले जाते. त्यावर भरजरी रेशमी वस्त्र (साडी किंवा खण) बांधले जाते. त्यावर कडुनिंबाची पाने, आंब्याची डहाळी आणि फुलांचा हार अर्पण केला जातो. काठीच्या टोकावर चांदीचा तांब्या किंवा धातूचा कलश उपडा ठेवला जातो. यानंतर गंध, अक्षता, फुले आणि हळद-कुंकू वाहून तिची षोडशोपचार पूजा केली जाते. त्यानंतर निरांजन ओवाळून आणि गुळाचा किंवा पुरणपोळीचा नैवेद्य अर्पण करून नवीन वर्ष कल्याणकारी जावे, यासाठी प्रार्थना केली जाते. ही प्रार्थना केल्यामुळे घरात सकारात्मक ऊर्जा येते आणि नवीन वर्षाची सुरूवात उत्साहात होते, अशी धारणा आहे.

गुढीपाडव्यासंदर्भात अनेक पौराणिक कथा प्रचलित आहेत. ब्रह्मपुराणानुसार याच दिवशी भगवान ब्रह्मदेवांनी विश्वाची निर्मिती केली आणि कालगणनेला सुरूवात झाली, असे मानले जाते. म्हणूनच याला सृष्टीनिर्मितीचा दिन असेही म्हटले जाते. या दिवशी गुढी उभारताना तिला ब्रह्मध्वज म्हणून पूजा केली जाते.

गुढीपाडव्याच्या खरेदीत काय घ्याल? काय टाळाल?

- गुढीपाडव्याला सोने-चांदीचे दागिने खरेदी करणे अत्यंत शुभ मानले जाते.
- नवीन पारंपरिक कपडे खरेदी करणे शुभ मानले जाते.
- नवीन वाहन, घर किंवा मालमत्तेची खरेदी करण्यासाठी हा दिवस उत्तम असतो.
- गुढीसाठी लागणारे साहित्य जसे बांबूची काठी, कलश खरेदी करावी.

'ब्रह्मध्वज नमस्तेऽस्तु सर्वाभीष्टफलप्रद | प्राप्तेऽस्मिन् वत्सरे नित्यं मद्गृहे मङ्गलं कुरु ||' हा मंत्र म्हणून ब्रह्मदेवांकडे मांगल्यदायी आयुष्यासाठी प्रार्थना केली जाते.

रामायणातील संदर्भानुसार प्रभू श्रीरामचंद्र चौदा वर्षांचा वनवास संपवून आणि लंकापती रावणाचा वध करून अयोध्येला परतले, तो हाच दिवस होता. अयोध्येतील प्रजेने आपल्या लाडक्या रामरायाच्या आगमनाप्रीत्यर्थ विजयाची गुढी उभारून आनंदोत्सव साजरा केला होता. ही गुढी 'विजयध्वज' म्हणून ओळखली जाते. गुढी उभारण्यामागे घरामध्ये सुख, समृद्धी आणि सकारात्मक ऊर्जा यावी, असा उदात्त हेतू असतो.

या सणाचे एक वैशिष्ट्य म्हणजे कडुनिंबाच्या पानांचे सेवन. गुढीपाडव्याच्या दिवशी कडुनिंबाची पाने, जिरे, हिंग, गूळ आणि मीठ यांचे मिश्रण करून त्याचे प्राशन केले जाते. रूपकार्थाने हे मिश्रण जीवनातील सुख-दुखाच्या समतोलाचे प्रतीक मानले जाते; पण आयुर्वेदानुसार चैत्राच्या दिवसांत कडुनिंबाचे सेवन केल्याने रक्ताभिसरण सुधारते आणि रोगप्रतिकारक शक्ती वाढते. ऋतूबदलाच्या काळात शरीराला व्याधींपासून वाचवण्यासाठीची एक प्राचीन आरोग्यदायी परंपरा म्हणून याला एक वेगळे महत्त्व आहे.

गुढीपाडवा हा सण कृषी संस्कृतीशीदेखील निगडीत आहे. रब्बी हंगामातील गहू, हरभरा आणि मोहरी यांसारख्या पिकांची काढणी या काळात पूर्ण होते. शेतकरी आपल्या कष्टाचे फळ मिळाल्याबद्दल कृतज्ञता व्यक्त करण्यासाठी हा सण साजरा करतात. वसंत ऋतूच्या आगमनाने सृष्टीमध्ये जे बदल होतात, त्याचे प्रतिबिंब या उत्सवात उमटलेले दिसते.

भारतात हा सण वेगवेगळ्या नावांनी साजरा होतो. आंध्र प्रदेश आणि कर्नाटकात याला 'युगादी' म्हणतात, तर सिंधी समाजात 'चेट्रीचंड' म्हणून हा दिवस साजरा केला जातो. काश्मीरमध्ये 'नवरह' आणि पंजाबमध्ये 'बैसाखी' या स्वरूपा नवीन वर्षाचे स्वागत होते. नावे वेगळी असली, तरी त्यामागील भावना आणि आनंद एकच असतो.

गुढीपाडव्याच्या दिवशी नवीन पंचांगाची पूजा केली जाते आणि त्याचे श्रवण केले जाते. पंचांग हे केवळ काळाचे मोजमाप नसून ते ग्रहांच्या स्थितीचे आणि निसर्गातील बदलांचे मार्गदर्शक मानले जाते. पंचांग श्रवणामध्ये प्रामुख्याने तिथी, वार, नक्षत्र, योग आणि करण या पाच गोष्टींचे वाचन केले जाते. या पाच अंगांमुळेच याला 'पंचांग' असे म्हटले जाते. नवीन वर्षाचे नाव (संवत्सर), वर्षाचा राजा, मंत्री, पावसाचे प्रमाण, धान्याची स्थिती आणि राशिभविष्य यांविषयी माहिती दिली जाते. पंचांग श्रवणाचे धार्मिक महत्त्व सांगताना असे म्हटले जाते, की यामुळे दुष्ट स्वप्नांचे निवारण होते, गंगा स्नानाचे पुण्य मिळते आणि आयुर्मान वाढते. शास्त्रीय दृष्टिकोनातून पाहिले, तर यामुळे येणाऱ्या काळातील नैसर्गिक बदलांची आणि सण-उत्सवांची पूर्वकल्पना मिळते.

आजच्या धकाधकीच्या जीवनातही गुढीपाडव्याचे महत्त्व तसूभरही कमी झालेले नाही. शहरांमध्ये आता शोभायात्रांचे आयोजन मोठ्या प्रमाणावर केले जाते. पारंपरिक वेशभूषेत, लेझमीच्या तालावर आणि ढोल-ताशांच्या गजरात निघणाऱ्या या यात्रा संस्कृतीचे दर्शन घडवितात. तरुण पिढीदेखील मोठ्या उत्साहाने या उत्सवात सहभागी होत आहे. नवीन वस्तूंची खरेदी करण्यासाठी, नवीन उद्योगाची सुरूवात करण्यासाठी किंवा गृहप्रवेशासाठी हा एक पूर्ण मुहूर्त मानला जातो. अनेक व्यापारी आपले जुने हिशेब पूर्ण करून या दिवशी नवीन वह्यांची पूजा करतात.

आज मराठी माणूस जगाच्या कानाकोपऱ्यात पोहोचला आहे. अमेरिका, युरोप असो वा ऑस्ट्रेलिया, तिथले मराठी बांधव मोठ्या उत्साहाने गुढीपाडवा साजरा करतात. परदेशात आपल्या घराच्या बाल्कनीत किंवा खिडकीत छोटीशी गुढी उभारून ते आपल्या संस्कृतीचे जतन करतात. तंत्रज्ञानामुळे आता अंतरे कमी झाली आहेत. सोशल मीडियाच्या माध्यमातून शुभेच्छांची देवाणघेवाण होते आणि व्हिडीओ कॉलद्वारे परदेशात असलेले नातेवाईक घरच्या पूजेत सहभागी होतात.

एकंदरीतच, हा सण आपल्याला भूतकाळातील विजयाची आठवण करून देतो आणि भविष्यकाळातील प्रगतीसाठी नवी उमेद देतो.

चैत्र नवरात्रि का महत्व क्या है?

भाग-३

आरती के बाद माँ को शाष्टांग प्रणाम कर प्रसाद को बांट दें। भक्त प्रायः पूरे नवरात्र उपवास रखते हैं. सम्पूर्ण नवरात्रव्रत के पालन में असमर्थ लोगों के लिए सप्तरात्र,पंचरात्र,युग्मरात्र और एकरात्रव्रत का विधान भी है. प्रतिपदा से सप्तमी तक उपवास रखने से सप्तरात्र-व्रत का अनुष्ठान होता है.

अष्टमी के दिन माता को हलुवा और चने का भोग लगाकर कुंवारी कन्याओं को खिलाते हैं तथा अन्त में स्वयं प्रसाद ग्रहण करके व्रत का पारण (पूर्ण) करते हैं.

नवरात्रके नौ दिन साधना करने वाले साधक प्रतिपदा तिथि के दिन शैलपुत्री की, द्वितीया में ब्रह्मचारिणी, तृतीया में चंद्रघण्टा, चतुर्थी में कूष्माण्डा, पंचमी में स्कन्दमाता, षष्ठी में कात्यायनी, सप्तमी में कालरात्रि, अष्टमी में महागौरी तथा नवमी में सिद्धिदात्री की पूजा करते हैं. तथा दुर्गा जी के 108 नामों को मंत्र रूप में उसका अधिकाधिक जप करें।

विशेष

यह पूजन विधि जिन साधको को वैदिक मंत्रों का ज्ञान नही है अथवा जिनके पास पूजा के लिये उपयुक्त समय नही है उनकी भावनाओं एवं यहाँ शब्द सीमा को ध्यान में रखकर बनाई गई है विस्तृत वैदिक मंत्रों से पूजन विधि जिसे आवश्यकता हो उसे व्यक्तिगत रूप से बतायी जाएगी।

नवरात्रि की कथा

नवरात्रि का अर्थ होता है, नौ रातें। हिन्दू धर्मानुसार यह पर्व वर्ष में दो बार आता है। एक शरद माह की नवरात्रि और दूसरी बसंत माह की इस पर्व के दौरान तीन प्रमुख हिंदू देवियों- पार्वती, लक्ष्मी और सरस्वती के नौ स्वरुपों श्री शैलपुत्री, श्री ब्रह्मचारिणी, श्री चंद्रघंटा, श्री कुष्मांडा, श्री स्कंदमाता, श्री कात्यायनी, श्री कालरात्रि, श्री महागौरी, श्री सिद्धिदात्री का पूजन विधि विधान से किया जाता है। जिन्हे नवदुर्गा कहते हैं।

प्रथमं शैलपुत्री च
द्वितीयं ब्रह्माचारिणी।
तृतीय चंद्रघण्टेति
कुष्माण्डेति चतुर्थकम्।
पंचमं स्कन्दमातेति
षष्ठं कात्यायनीति च।
सप्तमं कालरात्रि
महागौरीति चाऽष्टम्।
नवमं सिद्धिदात्री च नवदुर्गा प्रकीर्तिताः।

प्रथम दिन प्रतिपदा सफेद
दूसरा दिन द्वितीया लाल
तीसरा दिन तृतीया गहरा नीला
चौथा दिन चतुर्थी पीला
पांचवा दिन पंचमी हरा
छठा दिन षष्ठी स्लेटी (ग्रे)
सातवाँ दिन सप्तमी नारंगी
आठवां दिन अष्टमी मोरपंखी हरा
नौवां दिन नवमी गुलाबी

नवरात्र शब्द से 'नव अहोरात्रों (विशेष रात्रियां) का बोध' होता है। इस समय शक्ति के नव रूपों की उपासना की जाती है क्योंकि 'रात्रि' शब्द सिद्धि का प्रतीक माना जाता है। भारत के प्राचीन ऋषि-मुनियों ने रात्रि को दिन की अपेक्षा अधिक महत्व दिया है। यही कारण है कि दीपावली, होलिका, शिवरात्रि और नवरात्र आदि उत्सवों को रात में ही मनाने की परंपरा है। यदि, रात्रि का कोई विशेष रहस्य न होता तो ऐसे उत्सवों को रात्रि न कह कर दिन ही कहा जाता। जैसे- नवदिन या शिवदिन। लेकिन हम ऐसा नहीं कहते।

नवरात्र के वैज्ञानिक महत्व को समझने से पहले हम नवरात्र को समझ लेते हैं।

मनीषियों ने वर्ष में दो बार नवरात्रों का विधान बनाया है- विक्रम संवत के पहले दिन अर्थात चैत्र मास शुक्ल पक्ष की प्रतिपदा (पहली तिथि) से नौ दिन अर्थात नवमी तक। इसी प्रकार इसके ठीक छह मास पश्चात् आश्विन मास शुक्ल पक्ष की प्रतिपदा से महानवमी अर्थात विजयादशमी के एक दिन पूर्व तक नवरात्र मनाया जाता है।

लेकिन, फिर भी सिद्धि और साधना की दृष्टि से शारदीय नवरात्रों को ज्यादा महत्वपूर्ण माना गया है। इन नवरात्रों में लोग अपनी आध्यात्मिक और मानसिक शक्ति संचय करने के लिए अनेक प्रकार के व्रत, संयम, नियम, यज्ञ, भजन, पूजन, योग-साधना आदि करते हैं। यहां तक कि कुछ साधक इन रात्रियों में पूरी रात पद्मासन या सिद्धासन में बैठकर आंतरिक त्राटक या बीज मंत्रों के जाप द्वारा विशेष सिद्धियां प्राप्त करने का प्रयास करते हैं। जबकि मनीषियों ने रात्रि के महत्व को अत्यंत सूक्ष्मता के साथ वैज्ञानिक परिप्रेक्ष्य में समझने और समझाने का प्रयत्न किया। अब तो यह एक सर्वमान्य वैज्ञानिक तथ्य भी है कि रात्रि में प्रकृति के बहुत सारे अवरोध खत्म हो जाते हैं। हमारे ऋषि-मुनि आज से कितने ही हजारों-लाखों वर्ष पूर्व ही प्रकृति के इन वैज्ञानिक रहस्यों को जान चुके थे।

आप अगर ध्यान दें तो पाएंगे कि अगर दिन में आवाज दी जाए, तो वह दूर तक नहीं जाती है, किंतु यदि रात्रि में आवाज दी जाए तो वह बहुत दूर तक जाती है।

इसके पीछे दिन के कोलाहल के अलावा एक वैज्ञानिक तथ्य यह भी है कि दिन में सूर्य की किरणें आवाज की तरंगों और रेडियो तरंगों को आगे बढ़ने से रोक देती हैं।

आपने खुद भी महसूस किया होगा कि कम शक्ति के रेडियो स्टेशनों को दिन में पकड़ना अर्थात सुनना मुश्किल होता है जबकि सूर्यास्त के बाद छोटे से छोटा रेडियो स्टेशन भी आसानी से सुना जा सकता है।

इसका वैज्ञानिक सिद्धांत यह है कि सूर्य की किरणें दिन के समय रेडियो तरंगों को जिस प्रकार रोकती हैं ठीक उसी प्रकार मंत्र जाप की विचार तरंगों में भी दिन के समय रुकावट पड़ती है।

इसीलिए ऋषि-मुनियों ने रात्रि का महत्व दिन की अपेक्षा बहुत अधिक बताया है। मंदिरों में घंटे और शंख की आवाज के कंपन से दूर-दूर तक वातावरण कीटाणुओं से रहित हो जाता है।

यही रात्रि का तर्कसंगत रहस्य है। जो इस वैज्ञानिक तथ्य को ध्यान में रखते हुए रात्रियों में संकल्प और उच्च अवधारणा के साथ अपनी शक्तिशाली विचार तरंगों को वायुमंडल में भेजते हैं, उनकी कार्यसिद्धि अर्थात मनोकामना सिद्धि, उनके शुभ संकल्प के अनुसार उचित समय और ठीक विधि के अनुसार करने पर अवश्य होती है।

वैज्ञानिक आधार

नवरात्र के पीछे का वैज्ञानिक आधार यह है कि पृथ्वी द्वारा सूर्य की परिक्रमा काल में एक साल की चार संधियां हैं जिनमें से मार्च व सितंबर माह में पड़ने वाली गोल संधियों में साल के दो मुख्य नवरात्र पड़ते हैं। इस समय रोगाणु आक्रमण की सर्वाधिक संभावना होती है।

ऋतु संधियों में अक्सर शारीरिक बीमारियां बढ़ती हैं। अतः उस समय स्वस्थ रहने के लिए तथा शरीर को शुद्ध रखने के लिए और तन-मन को निर्मल और पूर्णतः स्वस्थ रखने के लिए की जाने वाली प्रक्रिया का नाम 'नवरात्र' है।

अमावस्या की रात से अष्टमी तक या पड़वा सेसे नवमी की दोपहर तक व्रत नियम चलने से नौ रात यानी 'नवरात्र' नाम सार्थक है। चूंकि यहां रात गिनते हैं इसलिए इसे नवरात्र यानि नौ रातों का समूह कहा जाता है।

रूपक के द्वारा हमारे शरीर को नौ मुख्य द्वारों वाला कहा गया है और, इसके भीतर निवास करने वाली जीवनी शक्ति का नाम ही दुर्गा देवी है।

इन मुख्य इन्द्रियों में अनुशासन, स्वच्छ्ता, तारतम्य स्थापित करने के प्रतीक रूप में, शरीर तंत्र को पूरे साल के लिए सुचारू रूप से क्रियाशील रखने के लिए नौ द्वारों की शुद्धि का पर्व नौ दिन मनाया जाता है। इनको व्यक्तिगत रूप से महत्व देने के लिए नौ दिन, नौ दुर्गाओं के लिए कहे जाते हैं।

हालांकि शरीर को सुचारू रखने के लिए विरेचन, सफाई या शुद्धि प्रतिदिन तो हम करते ही हैं किन्तु अंग-प्रत्यंगों की पूरी तरह से भीतरी सफाई करने के लिए हर ६ माह के अंतर से सफाई अभियान चलाया जाता है जिसमें सात्विक आहार के व्रत का पालन करने से शरीर की शुद्धि, साफ-सुथरे शरीर में शुद्ध बुद्धि, उत्तम विचारों से ही उत्तम कर्म, कर्मों से सच्चरित्रता और क्रमशः मन शुद्ध होता है, क्योंकि स्वच्छ मन मंदिर में ही तो ईश्वर की शक्ति का स्थायी निवास होता है।

चैत्र और आश्विन नवरात्रि ही मुख्य माने जाते हैं इनमें भी देवी भक्त आश्विन नवरात्रि का बहुत महत्व है। इनको यथाक्रम वासंती और शारदीय नवरात्र कहते हैं। इनका आरंभ चैत्र और आश्विन शुक्ल प्रतिपदा को होता है। ये प्रतिपदा 'सम्मुखी' शुभ होती है।

दिन का महत्व:

नवरात्रि वर्ष में चार बार आती है। जिसमे चैत्र और आश्विन की नवरात्रियों का विशेष महत्व है। चैत्र नवरात्रि से ही विक्रम संवत की शुरुआत होती है। इन दिनों प्रकृति से एक विशेष तरह की शक्ति निकलती है। इस शक्ति को ग्रहण करने के लिए इन दिनों में शक्ति पूजा या नवदुर्गा की पूजा का विधान है। इसमें मां की नौ शक्तियों की पूजा अलग-अलग दिन की जाती है। पहले दिन मां के शैलपुत्री स्वरुप की उपासना की जाती है। इस दिन से कई लोग नौ दिनों या दो दिन का उपवास रखते हैं।

पहले दिन की पूजा का विधान:

इस दिन से नौ दिनों का या दो दिनों का व्रत रखा जाता है। जो लोग नौ दिनों का व्रत रखेंगे वो दशमी को पारायण करेंगे। जो पहली और अष्टमी को उपवास रखेंगे वो नवमी को पारायण करेंगे। इस दिन कलश की स्थापना करके अखंड ज्योति भी जला सकते हैं। प्रातः और सायंकाल दुर्गा सप्तशती का पाठ करें और आरती भी करें।

अगर सप्तशती का पाठ नहीं कर सकते तो नवार्ण मंत्र का जाप करें। पूरे दस दिन खान-पान आचरण में सात्विकता रखें। मां को आक, मदार, दूब और तुलसी बिल्कुल न चढ़ाएं। बेला, चमेली, कमल और दूसरे पुष्प मां को चढ़ाए जा सकते हैं।

नवरात्रि व्रत कथा

एक समय की बात है बृहस्पति जी ब्रह्मा जी से कहते हैं कि ब्रह्मन ! आप अत्यंत बुद्धिमान, सर्वशास्त्र और चारों वेदों को जानने वालों में सबसे श्रेष्ठ हैं. हे प्रभु कृपया कर मेरा कथन भी सुनिए! चैत्र व आश्विन माह के शुक्ल पक्ष में नवरात्र का व्रत व उत्सव क्यूँ किया जाता है? इस व्रत का क्या फल मिलता है? पहले इस व्रत को किसने किया था? बृहस्पति जी का कथन सुनकर ब्रह्माजी बोले बृहस्पते! तुमने बहुत ही अच्छा प्रश्न किया है. जो मनुष्य मनोरथ पूर्ण करने वाली दुर्गा, महादेवी, सूर्य और नारायण का ध्यान करते हैं वे मनुष्य धन्य हैं. नवरात्र का यह पर्व सम्पूर्ण कामनाओं को पूरा करने वाला है। ब्रह्माजी आगे कहते हैं कि बृहस्पते! जिसने सबसे पहले इस नवरात्र महाव्रत को किया है उसका पवित्र इतिहास मैं तुम्हें सुनाता हूँ, तुम इसे ध्यानपूर्वक सुनो. ब्रह्माजी कहते हैं एक नगर था जिसका नाम पीठत था, उसमें अनाथ नाम का ब्राह्मण निवास करता था. वह भगवती दुर्गा का अनन्य भक्त था. संपूर्ण सद्गुणों से युक्त एक कन्या ने उसके यहाँ जन्म लिया. मानों ब्रह्मा की सबसे पहली रचना हो वह, उसका नाम सुमति रखा गया. सुमति अपनी सहेलियों के साथ ऐसे बड़ी होने लगी जैसे शुक्ल पक्ष में चन्द्रमा की कलाएँ बढ़ रही हों।

सुमति के पिता नियम से प्रतिदिन दुर्गा की पूजा तथा हवन किया करते थे और उस समय सुमति भी वहाँ उपस्थित रहती थी. एक दिन सुमति अपनी सहेलियों के साथ खेल में मग्न हो गई और भगवती के पूजन में शामिल नहीं हुई. उसके पिता को सुमति पर बहुत क्रोध आया और क्रोध में आकर कहने लगे कि हे दुष्ट पुत्री! आज तुम भगवती के पूजन में शामिल नहीं हुई हो इसलिए मैं तुम्हारा विवाह किसी कुष्ठी व दरिद्र मनुष्य से कर दूंगा. पिता की बातों से पुत्री को कष्ट पहुंचा और कहने लगी कि हे पिता ! मैं आपकी पुत्री हूँ और आपके अधीन हूँ इसलिए आप मेरा विवाह जिस किसी से कराना चाहे करा सकते हैं क्योंकि होना तो वही है जो मेरे भाग्य में लिखा है. मुझे तो भाग्य पर पूर्ण विश्वास है। सुमति कहती है कि मनुष्य कितने मनोरथों को पूरा करना चाहता है लेकिन होता तो वही है जो भाग्य विधाता भाग्य में लिखकर देते हैं. जो जैसा कर्म करता है उसको फल भी उन कर्मो के अनुसार ही मिलते हैं. मनुष्य के हाथ में केवल कर्म करना लिखा है और उसका फल देना भगवान के हाथ में होता है. अपनी कन्या के मुख से ये निर्भयपूर्ण बातें सुनकर ब्राह्मण का क्रोध बढ़ जाता है और अपनी पुत्री का विवाह एक कुष्ठ रोगी से कर देता है और कहता है कि अब जाओ और अपने कर्म का फल भोगो. मैं भी देखता हूँ कि तुम भाग्य के भरोसे रहकर कैसे जीवनयापन करती हो?

पिता के वचनों को सुन सुमति मनन करने लगी कि मेरा दुर्भाग्य है कि मुझे ऐसा पति मिला और अपने दुखों पर विचार करती हुई सुमति वन की ओर चल पड़ी. उस भयानक वन में कुशा पर रात बिताई. गरीब सुमति की हालत देखकर देवी भगवती उसके पूर्व के पुण्यों को देखती हुई उसके सामने प्रकट होती हैं और कहती हैं हे दीन ब्राह्मणी ! मैं तुम पर प्रसन्न हूँ, तुम जो चाहो वह वर माँग सकती हो, मैं तुम्हें सब दूँगी. भगवती दुर्गा के वचन सुनकर सुमति कहने लगी आप कौन है? जो मुझ पर प्रसन्न हैं. अपनी दीन दृष्टि से आप मुझे कृतार्थ करें. ब्राह्मणी की बात सुनकर देवी कहने लगी कि मैं आदि शक्ति हूँ, मैं ही ब्रह्मा, विद्या और सरस्वती हूँ. प्रसन्न होने पर मैं प्राणियों का दुख दूर कर उन्हें सुख प्रदान करती हूँ. मैं तुझसे तेरे पूर्व पुण्यों के कारण प्रसन्न हूँ।

देवी कहती हैं कि तुम पूर्व जन्म में निषाद की पत्नी थी और अत्यधिक पतिव्रता थी. एक दिन तेरे पति निषाद ने चोरी की और इस चोरी में निषाद के साथ सिपाहियों ने तुम्हे भी पकड़ लिया. तुम दोनों को जेल में बंद कर दिया और भोजन भी नहीं दिया. उन दिनों तुमने ना कुछ खाया और ना ही कुछ पीया. इस प्रकार नौ दिन तक नवरात्र का व्रत हो गया. भगवती बोली कि हे देवी ! उन नौ दिनों के व्रत के प्रभाव से मैं प्रसन्न हूँ और तुम्हें मनोवाँछित वस्तु दे रही हूँ. तुम जो चाहे माँग सकती हो. भगवती की बात सुनकर ब्राह्मणी बोली आपको मैं शत-शत प्रणाम करती हूँ. आप मेरे पति पर कृपा करें और उनके कोढ़ को दूर करें. इस पर देवी कहती हैं कि उन दिनों तुमने जो व्रत किया था उसमें से एक दिन के व्रत का पुण्य अपने पति के रोग को दूर करने के लिए अर्पण करो. मेरे प्रभाव से तेरा पति सोने के शरीर वाला हो जाएगा।

ब्रह्माजी बोले इस प्रकार देवी का वचन सुन वह ब्राह्मणी बहुत खुश हुई और पति को निरोगी देखने की इच्छा से ठीक है, ऐसे बोली. उसके पति का शरीर भगवती देवी की कृपा से ठीक होकर सोने की कान्ति सा हो गया, मानो उसकी कान्ति के समक्ष चन्द्रमा की कान्ति भी फीकी पड़ गई हो. पति की मनोहर देह को देखकर ब्राह्मणी देवी को अति पराक्रम वाली समझकर स्तुति करने लगी कि हे दुर्गे! आप दुखों को दूर करने वाली , तीनों लोकों के कष्ट हरने वाली, दुखों का निवारण करने वाली, रोगी को निरोगी करने वाली, प्रसन्न होने पर मनवांछित फल देने वाली और दुष्ट मनुष्यों का नाश करने वाली हो. तुम ही सारे जगत की माता व पिता हो. हे अम्बे माँ ! मेरे पिता ने क्रोध में मेरा विवाह एक कुष्ठी के साथ करके घर से निकाल दिया है. पिता की निकाली हुई बेटी को आपने सहारा दिया है। ब्राह्मणी कहती है कि हे देवी! दुखों के इस सागर से आपने मुझे बाहर निकाला है. हे देवी मैं आपको बारम्बार प्रणाम करती हूँ. ब्रह्माजी बोले हे बृहस्पते! उस सुमति ने मन से देवी की बहुत स्तुति की और उसकी की हुई स्तुति से देवी को बहुत संतोष हुआ. देवी ने ब्राह्मणी से कहा कि तुम्हारे घर एक अति बुद्धिमान, धनवान, कीर्तिवान और जितेन्द्रिय पुत्र पैदा होगा जिसका नाम उद्दालक होगा. देवी ब्राह्मणी से कहने लगी हे ब्राह्मणी तेरी कोई और इच्छा हो तो वह माँग सकती हो. ब्राह्मणी कहती है कि हे माँ ! आप अगर मुझसे प्रसन्न हैं तो आप मुझे नवरात्र करने की विधि सविस्तार बताइए. ब्राह्मणी के वचन सुनकर देवी कहती हैं कि मैं तुम्हे संपूर्ण नाशों को दूर करने वाले नवरात्र व्रत की विधि बताती हूँ।

देवी कहती हैं कि इसे ध्यानपूर्वक सुनों आश्विन माह के शुक्ल पक्ष की प्रतिपदा से लेकर नौ दिन तक विधिपूर्वक व्रत करें. यदि दिनभर व्रत नहीं कर सकते तो एक समय का भोजन करें. ब्राह्मणों से पूछकर घटस्थापन करें और वाटिका बनाकर उसको प्रतिदिन जल से सीचें. महाकाली, महालक्ष्मी और महासरस्वती की मूर्त्तियाँ बनाकर उनकी नित्य प्रति विधि विधान से पूजा-अर्चना करें. पुष्पों से अर्ध्य दे और बिजौरा के पुष्प से अर्ध्य देने पर रुप की प्राप्ति होती है. जायफल से कीर्त्ति, दाख से कार्य की सिद्धि होती है. आँवले से सुख व केले से भूषण की प्राप्ति होती है. फलों से अर्ध्य देकर विधि से हवन करें. खांड, घी, गेहूँ, शहद, जौ, तिल, नारियल, बिम्ब, दाख व कदम्ब आदि सामग्रियों से हवन संपन्न करें।

गेहूँ का हवन करने से लक्ष्मी की प्राप्ति, खीर व चम्पा के फूलों से धन व पत्तों से तेज और सुख प्राप्त होता है. आँवले से कीर्ति और केले से पुत्र की प्राप्ति होती है. कमल से राज-सम्मान और दाखों से सुख संपत्ति मिलती है. खांड, घी, नारियल, शहद, जौ व तिल और फलों से होम करने से मनवाँछित वस्तु की प्राप्ति होती है. व्रत करने वाले को स्वभाव में नम्रता रखनी चाहिए. अंत में आचार्य को प्रणाम कर यथाशक्ति उसे दक्षिणा देकर विदा करना चाहिए. इस महाव्रत को बताई विधि के अनुसार जो भी करता है उसके सारे मनोरथ पूरे होते हैं।

ब्रह्माजी कहते है हे बृहस्पते! इस प्रकार ब्राह्मणी को इस व्रत की विधि व फल बताकर देवी अन्तर्ध्यान हो गई.जो मनुष्य इस व्रत को करता है वह इस लोक में सुख पाकर अंत में मोक्ष प्राप्त करते हैं. ब्रह्माजी फिर कहते हैं कि हे बृहस्पते! इस व्रत का माहात्म्य मैने तुम्हें बतलाया है! ब्रह्माजी का कथन सुन बृहस्पति आनन्द विभोर हो उठे और ब्रह्माजी जी से कहने लगे हे ब्रह्माजी ! आपने मुझ पर अति कृपा की है जो आपने मुझे अमृत के समान इस नवरात्री व्रत का माहात्म्य सुनाया है।

(वरील माहिती विविध धर्मग्रंथांतून संकलीत केली आहे.)